

VÖLCSEY BALÁZS

Polgári Eljárásjogi Tanszék

Témavezető: dr. Varga István tanszékvezető egyetemi tanár

A JOGERŐ ÉS A JOGBIZTONSÁG KAPCSOLATA

1. Bevezetés

A címben jelzett két fogalom az eljárásjogok egyik legfontosabb kérdése, így nincs ez másként a polgári perjogban sem. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) több rendelkezése is összefüggésben hozható egyrészt a jogerőhatással, illetve ezen keresztül a jogbiztonság érvényesülésével.

Jelen tanulmányban – terjedelmi okok miatt – csak azt vizsgálom, mely határozatok emelkedhetnek jogerőre a klasszikus, mindenki által ismert határozatok mellett (így ítélet, ítélethatályú határozatok). Ennek kapcsán az első elemzendő kérdés, mely határozatokhoz kapcsolódhat anyagi jogerőhatás. Vizsgálva a Pp. 229. § (1) bekezdésében foglaltakat kijelenthetjük, hogy csak azokhoz a határozatokhoz, amelyek érdemben döntenek a konkrét jogvitában. Ezt azért tartom fontosnak hangsúlyozni, mert nem lehet cél az, hogy a *res iudicata*-val rendelkező határozatok körét bővítsük. Az eljárásjognak ugyanis az anyagi jogerő kitüntetett jogintézménye, az ahhoz kapcsolódó joghatások pedig megkülönböztetett szereppel bírnak a jogrendszerben a jogbiztonság szavatolása érdekében.

Következő megválaszolendő kérdés: a polgári perjogban melyek azok – az elsősorban – végzések, amelyek az ügy érdemében születnek.¹

2. A Pp. 130. §-a alapján meghozható végzések

Elsőként a Pp. 130. §-a kapcsán szabályozott végzéseket kell elemezni. Itt három esetben fordulhat elő az, hogy a végzés az ügy érdemében hozott végzésnek minősül.

a) A Pp. 130. § (1) bekezdés f) pont első fordulata, azaz a követelés időelőttisége, mint perakadály. Ez a pont azonban összefüggést mutat a Pp. 158. § (3) bekezdésével, amely kimondja, hogy nem lehet a pert megszüntetni, ha a követelés a határozat meghozatala előtt lejárt. Jóllehet a perjogi kódex ezen bekezdésének szövege csak a per megszüntetésére vonatkozik, azonban a kapcsos zárójelben a Pp. 157. § a) pontja mellett a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontja is szerepel. Álláspontom szerint ebből okszerűen következik, hogy nem lehet a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítani, ha a követelés a határozat

¹ Jelen esetben az „ügy érdemében” kitétel nem keverendő össze a Pp. 270. § (2) bekezdésében szabályozott „ügy érdemében” terminológiával. Utóbbi a nemperes eljárásokra utal. (Részletesen ld: KISS 2009. 782.)

meghozatal előtt lejár. Azaz lényegében a bíró mérlegelésén múlik, hogy perakadály miatt a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja vagy a pert megszünteti. Mérlegelnie kell azt, hogy az ügyek érkezésére figyelemmel mikorra tudja kitűzni az első tárgyalási határnapot, illetve mikor várható érdemi döntés a jogvitában. Nyilvánvaló, hogy eltérő eredményre jut attól függően, milyen leterheltséggel dolgozik.

Amennyiben a felek oldaláról nézzük ezt a kérdést: ha a felperes talál olyan illetékességi okot, amely lehetővé teszi, hogy olyan bíróságon nyújtsa be a keresetlevelet, ahol egy bíró kezén több ügy van, úgy alappal bízhat abban, hogy – figyelemmel a Pp. 158. § (3) bekezdésre – érdemi döntés fog születni az ügyében. Egyértelmű ugyanakkor, hogy kisebb bíróságon eltérő végeredmény születne.

Véleményem szerint fentiek megfelelően érzékeltetik, hogy a Pp. ezen fordulatainak a jogbiztonság szempontjából milyen nagy jelentősége van.

Kérdés továbbá, vajon a Pp. 130. §-a, vagy a 157. § a) pontja alapján hozott végzés rendelkezhet-e anyagi jogerővel vagy sem. Álláspontom szerint nem, mert a végzésben a követelés időelőttisége miatt utasítja el a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül, vagy szünteti meg a pert. Jóllehet ez esetben ez a végzés számít az ügy adott pillanatában érdemi határozatnak, azonban ez nem a véglegesség szándékával rendezi a jogvitát, hanem csak meghatározott időre. Hiszen a követelés a későbbiekben már nem lesz idő előtti, hanem az már peresíthető lesz a bíróság előtt.

b) A Pp. 130. § (1) bekezdés f) pont második fordulata is figyelemre méltó a jogerő szempontjából. A naturalis obligatio vagyis a természetes kötelmek esetén (vö.: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:121. § (1) bekezdésével) a bíróságnak a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani, illetve a perindítás hatályának beálltát követően a pert meg kell szüntetnie. A bírói úton nem érvényesíthető követelés esetén a bíróság az ügy érdemében csakis a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pont második fordulatának megfelelő végzést hozhat. Így véleményem szerint a bíróságnak ez a végzése anyagi jogerőhatással rendelkezik, hiszen érdemben, a véglegesség szándékával rendezi a jogvitát, az később sem tehető vitássá egyetlen bíróság előtt sem.

Kérdésként merülhet fel, hogy alakul a res iudicata kérdése, ha a bíróság permegszüntető végzést vagy akár ítéletet hoz természetes kötelmek tárgyában. Ez esetben ún. látszatjogerőről beszélünk.² Azaz csak a Pp. 130. § (1) bekezdés alapján hozott végzés bírhat anyagi jogerővel, minden más határozat csak látszatjogerővel. A látszatjogerő kapcsolatát a jogerőhatás egyéb megjelenési formáival korábbi tanulmányomban fejtettem ki.³

Vizsgálандó ezzel összefüggésben, mi történik az esetben, ha a felperes a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzést követően ismételt benyújtja keresetlevelét.⁴ A bíró előtt – első ránézésre – két lehetőség áll: a keresetlevelet Pp. 130. § (1) bekezdés d)

² Ezt a fogalmat FARKAS József a *Jogerő a magyar polgári peres eljárásban* (1976) című munkájában vezette be. Ebbe a csoportba azok a határozatok (ítéletek) tartoznak, amelyek bár látszólag jogerőhatással rendelkeznek, azonban a jogerős ítéletekhez kapcsolódó joghatások ténylegesen nem állnak be. Ennek oka pedig az, hogy az ítélet olyan hibában szenved, hogy az azt hordozó okirat elveszíti ítéleti jellegét. A látszatjogerőről részletesebben ld.: UJLAKI László 2003. 867–868.

³ Részletesen ld. VÖLCSEY Balázs 2014. 381–382.

⁴ Úgy, hogy a Pp. 132. §-ában írtak már nem alkalmazhatóak.

pontja vagy (1) bekezdés f) pont második fordulata alapján idézés kibocsátása nélkül elutasítja. A bíró – meglátásom szerint – akkor jár el helyesen, ha ítélt dolog címén hozza meg a végzését, nem pedig ismételten a természetes kötelem jelleg miatt. Ennek az sem lehet akadálya, hogy a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontja csak az „ítélet” kifejezést tünteti fel, nem pedig „határozat” terminológiát használja. A Pp. 229. § (1) bekezdése kapcsán is mind a jogirodalom, mind a joggyakorlat egységes abban, hogy az nemcsak az ítéletre, hanem az ítélethatályú határozatokra is vonatkozik. Így ez nem lehet akadálya annak, hogy a bíró a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontját alkalmazza.

c) A Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontjának utolsó fordulata új rendelkezésként rögzíti, hogy perakadályt képez az, ha a munkáltató helytállási kötelezettsége körébe tartozó személyiségi jogot sértő tevékenység, illetve károkozás miatt a pert a munkavállaló ellen indították.⁵ A Pp. ezen módosítása több érdekes kérdést is felvet, figyelemmel a Ptk. 6:540. § (3) bekezdésére: Az alkalmazott és a tag egyetemlegesen felel a munkáltatóval, illetve a jogi személlyel, ha a kárt szándékosan okozta.

ca) Elsőként lehetséges, hogy a felperes mind a munkáltatóval, mind a munkavállalóval szemben pert indít a munkavállaló szándékos károkozása miatt, és kéri felelősségük egyetemleges megállapítását. Világos, hogy a bíró pusztán a keresetlevél alapján nem állapíthatja meg, hogy nincs szó szándékos károkozásról, ez csak a bizonyítási eljárás eredményeként alakulhat ki. Mit csinálhat ez esetben a bíró?

Két lehetőség áll előtte: ítélettel dönt a keresetről, amelyben az I. rendű alperest (munkáltató) marasztalja a keresetnek megfelelően, míg a II. rendű alperes (munkavállaló) vonatkozásában elutasítja a felperes keresetét. A megoldása előnye, hogy a bíróság res iudicata-t eredményezően zárja le a jogvitát. A másik alternatíva az, hogy a II. rendű alperes vonatkozásában permegszüntető végzést hoz a bíróság, míg az I. rendű alperesre nézve ítélettel határoz. Álláspontom szerint pusztán dogmatikailag mindkét vázolt eset lehetséges, azonban gyakorlati okokból az elsőként ismertetett megoldást támogatom. Ha ugyanis nem ítélettel, quasi egységesen dönt a bíróság a felperes petitumáról, hanem részben permegszüntető végzés születik, úgy az az elleni fellebbezés bevárása késleltetheti a per befejezését.

cb) Második lehetőség, hogy a felperes ugyancsak a munkavállaló szándékos károkozása miatt, de csak a munkavállaló ellen indít pert, azonban a bizonyítási eljárás eredményeként a bíró arra az álláspontra helyezkedik, hogy nem állapítható meg a munkavállaló szándékos károkozása. Mit tehet ez esetben? Ítéletet vagy permegszüntető végzést kell hoznia?

Ez esetben a helyes válasz – álláspontom szerint – a Pp. 157. § a) pontjának alkalmazása. Itt ugyanis eljárásjogi perbeli legitimációról van szó, ennek hiánya perakadályt képez, azaz már a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani. Erre azonban nem kerülhetett sor, így csak permegszüntetés lehet az egyetlen dogmatikailag következetes megoldás. Ezt erősíti az is, hogy a bíróság a keresetet nem érdemi, hanem formai okok miatt köteles elutasítani (nem felel meg a Pp. 130. §-ban írtaknak).⁶ Nem érdemi kérdésben ítélet

⁵ Ezt a módosítást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 2013. évi LXIX. törvény 2. §-a iktatta be. Hatályba lépett: 2013. június 1-jén.

⁶ Hasonló eset fordul elő a családjogban is a Pp. 130. § (1) bekezdés h) pont és a Ptk. 4:111. § (1)

csak két esetben születhet: megállapítási kereset perjogi előfeltételeinek hiánya (Pp. 123. § második mondata), illetve kiegészítő ítélet hozatala előzetes végrehajthatóság kérdésében (Pp. 225. § (1) bekezdés).⁷ Ez esetben a Pp. 157. § a) pontja szerinti végzés rendelkezik anyagi jogerőhatással. Természetesen, ha és amennyiben a bíróság már a keresetlevél alapján el tudja dönteni, hogy a konkrét esetben ténylegesen a munkáltató helytállási kötelezettsége áll fenn, és így Pp. 130. §-át alkalmazza, akkor már a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja szerinti végzés bír res iudicatá-val.

A BDT 2015.3338. sz. eseti döntés a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontjához kapcsolódik, amelyben a bíróság kimondta, hogy a bíró által az ítélezési tevékenysége során az okszerű eljárása keretében elkövetett személyiségi jogsértés esetén az objektív és a szubjektív szankciók érvényesítése iránti keresetet egyaránt a jogi személyiséggel rendelkező bírósággal szemben kell előterjeszteni. A keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül kell elutasítani, ha a munkáltató – ebben az ügyben a bíróság – helytállási kötelezettsége körébe tartozó személyhez fűződő jogot sértő tevékenység és egyéb károkozás miatt a munkavállaló – itt a bíró – ellen indították a pert.

Fentebb bemutatott határozatok – a következőkben részletezettek szerint – az új perjogi kódex miniszteri tervezetében részben szerepelnek a keresetlevél visszautasítása⁸ körében (vö: Tervezet 180. § (1) bekezdés). Fenntartja a Tervezet a természetes kötelmek körét, mint lehetséges perakadály, elhagyja ugyanakkor a követelés időelőttiségét. Ennek indokául az Indokolásban az olvasható, hogy ez anyagi jogi kérdés, azaz az ügy érdemére tartozik. Álláspontom szerint kifejezetten üdvözlendő a Tervezetnek ez a döntése, hiszen ezzel a fentebb bemutatott jogbiztonsági probléma is orvosolható. Egyebekben pedig egyetértek azzal, hogy ez anyagi jogi kérdés. Ezt a kodifikáció során is megfogalmazódott.⁹

A hatályos Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontjának utolsó fordulatát pedig – összhangban a Ptk. 2:51. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakkal – a Tervezet akként pontosítja, hogy a bíróság a keresetlevelet visszautasítja, ha „a pert jogszabály alapján a munkáltató helytállási kötelezettségébe tartozó személyiségi jogot sértő tevékenység, illetve károkozás miatt a közigazgatási, bírósági vagy ügyészségi jogkörében eljáró személy ellen indították” (Tervezet 180. § (1) bekezdés j) pont).

A Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjával kapcsolatban írt problémát akként oldja meg a Tervezet, hogy a norma szövegéből – tartalmának megváltoztatása nélkül – elhagyja az „ítélet” terminus technicust (Tervezet 180. § (1) bekezdés d) pont).¹⁰

bekezdésének második mondata kapcsán. Erre vonatkozóan ld. egy korábbi tanulmányomat: VÖLCSEY Balázs: 2016. 27.

⁷ GATOS György 2006. 1178.

⁸ Funkciójában megegyezik a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításával.

⁹ VARGA István – SZABÓ Imre – ZAICSEK Károly 2013. 570. 1. lábjegyzet

¹⁰ http://www.kormany.hu/download/c/4c/a0000/20160411%20Pp%20el%C5%91terjeszt%C3%A9s_honlapra.pdf (2016. 06. 25.)

3. Ítéletek, amelyekhez nem kapcsolódik anyagi jogerőhatás

Fentiekben azokat a végzéseket elemeztem röviden, amelyekkel kapcsolatban felmerülhet az anyagi jogerőhatás kérdése. A jogbiztonság szempontjából azonban hasonlóan fontos, hogy vannak olyan perek, ahol bár ítélet születik, azok azonban mégsem bírnak *res iudicata*-val. Ennek klasszikus példája a közös tulajdon megszüntetése iránti perek.

A Ptk. 5:84. §-a alapján a közös tulajdon megszüntetésének négy esete a természetbeni megosztás, a megváltás, az árverési értékesítés, valamint a társasház-tulajdonná alakítás. E jogviták kapcsán az anyagi jogerő nem akadályozza annak, hogy később a felek ismételt bírósághoz forduljanak ugyanazon dolgon (jellemzően ingatlanon) fennálló közös tulajdon megszüntetéseért. Erre példa lehet, ha a bíróság határozatában elrendeli a közös tulajdon megszüntetését, például megváltás útján, azonban ez nem jár sikerrel, azaz a megváltásra kötelezett fél nem fizeti meg a megváltásra jogosultnak a megváltási árat¹¹. Ilyenkor a felek ismételt bírósághoz fordulhatnak a közös tulajdon megszüntetésének más módját kérve. A bíróság számára ugyanis az egyetlen korlátot a Ptk. 5:84. § (6) bekezdése jelenti, azaz nem alkalmazhatja azt a megszüntetési módot, amely ellen valamennyien tiltakoznak. Ez azért is kiemelendő, mert az anyagi jogerő jog-, fél- és tényazonosságot jelent, első ránézésre pedig itt nem történik semmilyen változás. Valójában új körülmény állapítható meg (elfogadva azt, hogy a körülmény a tények egy részét képezik), nevezetesen az, hogy a bíróság ítélete nem végrehajtható. Minden más körülmény, jogállapot, illetve a felek személye is változatlan. Ez azért is fontos, mert ha általánosan elfogadott lenne az, hogy az ítélet végre-nem-hajthatósága esetén ismételt pert lehet indítani, az a jogbiztonság súlyos veszélyével járna, hiszen a felek (és tágabb kontextusban a társadalom) nem tudhatja, mikor tekinthető lezártnak egy ügy.

Ennek kapcsán vizsgálendő a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának álláspontja¹², amely az ún. alternatív tartalmú ítéleti rendelkező részt támogatja. A Kúria álláspontja szerint ez két esetben fordulhat elő:

a) A bíróság elsődlegesen megváltás útján rendeli megszünteti a közös tulajdont, azonban azt is rögzíti ítéletének rendelkező részében, hogy amennyiben az alperes megadott határidőn belül nem fizeti meg a megváltási árat, úgy árverés útján kell megszünteti a közös tulajdont, vagy a másik tulajdonostárs tulajdonába adni a tulajdoni illetőséget.

b) Ugyancsak célszerű lehet a vagylagos ítéleti rendelkezés, abban a formában, hogy elsődlegesen beköltözhető állapotban, ennek eredménytelensége esetén (azaz ha a bent lakó tulajdonostárs sikeres árverés esetére nem vállalja a kiköltözést) azonban lakott állapotban kell az árverési értékesítést végrehajtani. Ez esetben külön-külön meg kell határozni az árverési vételár felosztásának mikénti módját. Nyilvánvaló, hogy ez esetben kizárólag ingatlant érintő közös tulajdon megszüntetéséről lehet szó, és a bíróság nem két megszüntetési módról rendelkezik, hanem egy megszüntetési mód két lehetőségéről.

A legfőbb bírói fórum – vélhetően éppen az anyagi jogerőhatás hiánya miatt – célszerűségi és pergazdaságossági szempontokat határoz meg ezen ítéleti forma megalapozására.¹³ Osztom

¹¹ Természetesen a jogerős ítélethez kapcsolódó végrehajtási eljárás lefolytatását követően.

¹² A közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos bírói gyakorlat vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye – közzétéve: 2016. április 7. 29. (113. bekezdés)

a Kúria álláspontját, hiszen a bíróság – különösen az a) pontban írt megoldással – valóban csökkenteni képes a perek számát azáltal, hogy egyszerre két megszüntetési módot rendez. Véleményem szerint a gyakorlatban csak e két megszüntetési módnál merülhet fel a vagylagos ítéleti rendelkezés létjogosultsága, hiszen a természetbeni megosztást részben nagyon ritkán alkalmazzák a bíróságok, részben pedig nehezen fordulhat elő, hogy bár a természetbeni megosztásról döntött a bíróság, annak végrehajtása nem jár sikerrel. A természetbeni megosztásnál ugyanis előfeltétel a megosztáshoz szükséges jogerős közigazgatási engedély és az ingatlan-nyilvántartási foganatosításra alkalmas vázrajz. Ennek beszerzéseig a per tárgyalása felfüggesztendő.¹⁴

A társasház-tulajdonná alakítás, mint megszüntetési mód az új Ptk. hatálybalépéséig egyes jogirodalmi álláspontok szerint nem is volt a klasszikus megszüntetési módok közé sorolható¹⁵, továbbá a bíróságok csak rendkívül kivételes esetben tudják ezt a megszüntetési módot alkalmazni. Ennek oka az, hogy a bíróság ítélete pótolja az alapító okiratot (vö.: Ptk. 5:84. § (5) bekezdés). Ehhez az kell, hogy a felek (elsősorban a felperes) a keresetleveléhez mellékeljen egy alapító-okirat tervezetet, erre pedig csak egészen ritkán kerül sor.

Azonban – elsősorban az a) pontban írtakkal összefüggésben – az alábbiak merültek fel bennem, különösen az esetben, ha a bíróság elsődlegesen megváltást, míg másodlagosan árverési értékesítést alkalmazását írja elő.

– Jóllehet a Kúria pergazdaságossági és célszerűségi okokra hivatkozik elemzésében, azonban – véleményem szerint – előfordulhatnak a vagylagos ítéleti rendelkezés kapcsán közbenső viták is. Amennyiben ugyanis a bíróság akként dönt, hogy az alperes elsődlegesen köteles 15 napon belül (vö.: Pp. 217. § (1) bekezdés) meghatározott összegű megváltási árat megfizetni felperesnek, önmagában az is jogvita tárgyát képezheti, hogy egyáltalán megfizette-e az alperes a felperesnek a megváltási összeget vagy sem. Ez pedig szükségszerűen újabb pereket eredményezhet.

– A közös tulajdon megszüntetése kapcsán a Ptk. 5:84. § (6) bekezdése kimondja: a bíróság nem alkalmazhatja azt a megszüntetési módot, amely ellen valamennyi tulajdonostárs tiltakozik. A vagylagos ítéleti rendelkező rész folytán az eljáró bíróság elérheti azt is, hogy lényegében az alperes hatalmassága körébe utalja azt a döntési jogot, miként szűnjön meg a közös tulajdon. Azáltal ugyanis, hogy meghatározott határidőt szab a bíróság a megváltási ár megfizetésére, majd ennek eredménytelensége esetén automatikusan árverési értékesítésre kerül sor, az alperes dönthet úgy is, hogy nem fizeti meg felperesnek a megváltási árat. Azaz hagyja, hogy a határidő eredménytelenül elteljen, hiszen ezt követően árverés útján szűnik meg a tulajdonközösség. Elgondolkodtató azonban – és erre igazán a szélesebb körben elterjedő gyakorlat adhat majd megnyugtató választ –, vajon az anyagi jog biztosítja-e ezt a választási lehetőséget az alperesnek ebben az összefüggésben.

¹³ Joggyakorlat-elemző csoport véleménye 30. (116. bekezdés)

¹⁴ 1/2008. (V.19.) PK vélemény a PK 10. számú állásfoglalás meghaladottá nyilvánításáról és a közös tulajdon megszüntetésének egyes kérdéseiről VIII/d.) pontja (Az 1/2014 Polgári Jogegységi Határozat értelmében a PK vélemény VIII. pontja az új Ptk. hatálybalépését követően is irányadó.)

¹⁵ Dr. KÖRÖS András: 2002. 260.

Véleményem szerint nem, azaz nem teszi lehetővé azt, hogy az egyik fél (jelen esetben az alperes) választásától függjön a megszüntetési mód. Meglátásomat arra alapozom, hogy amennyiben a jogalkotó biztosítani kívánta volna a választás lehetőségét akár a felperes, akár az alperes részére, úgy ennek anyagi jogi alapját megteremtette volna. Erre példa lehet a kellékszavatosság körében a Ptk. 6:160. §-a (áttérés más kellékszavatossági jogra), amikor is a törvény kifejezett rendelkezése engedi meg azt, hogy az egyik fél (felperes) az eredeti kellékszavatossági jogról egy másikra térhessen át.¹⁶ Mindez azon következtetés levonására sarkallhat minket, hogy a választás joga semmiképpen sem az alperest, hanem legfeljebb a felperest illethetné meg. A vagylagos ítéleti rendelkezés azonban ezzel ellentétes eredményre vezethet. Azaz mindez azzal a veszéllyel fenyegethet, hogy a perjogilag pervesztes fél, valójában az ítéletben foglaltak érvényesre juttatása során pernyertes féllé lép elő, különösen azért, mert olyan eseti döntés is ismert, amely szerint a másodlagos megszüntetési mód előírása mellőzhetővé teszi a megváltásra kötelezett tulajdonostárs teljesítőkészségének, illetve teljesítőképességének vizsgálatát.¹⁷

Továbbá kérdéseket vethet fel, miként lehet ilyen rendelkező részt akként megfogalmazni, hogy az a rendelkező résszel szemben támasztott követelményeknek megfelelően (határozottság, megalapozottság, törvényesség, teljesség).¹⁸ A felsorolásból jelen kérdéskörben a határozottságot emelném ki, amely magában foglalja azt, hogy az *„ítéletben foglalt döntésnek egyértelműnek, világosnak, félreérthetetlennek kell lennie és mennyiségileg, időbelileg vagy egyéb módon, pontosan megjelölt tartalmú rendelkezést kell magában foglalnia.”*¹⁹ Ezzel összefüggésben a következő két gondolatot vázolnám fel:

– A Ptk. 5:84. § (3) bekezdése kimondja, hogy az ítéletben megállapított legkisebb vételárat²⁰ a végrehajtás során sem a végrehajtó, sem a bíróság nem szállíthatja le. Figyelemmel a fentebb írtakra (azaz a de facto alperes számára biztosított választási jogra), annak érdekében, hogy a felperes anyagi kárt ne szenvedhessen a megváltási árnak, illetve az árverési értékesítés esetén a legkisebb vételárnak egyeznie kell. Ellenkező esetben ugyanis az alperes – annak érdekében, hogy a felperesnek anyagi és időbeli veszteséget okozzon – tudatosan árverési értékesítésre szorítja az ingatlant. A licitek tapasztalata alapján ugyanis valószínűsíthető, hogy kényszer értékesítés során csak „nyomott” áron kelhet az ingatlan. Ezt elkerülendő a bíróságnak egyértelműen és külön ki kell mondania, hogy a megváltási ár megegyezik a legkisebb árverési vételárral. Ezzel összefüggésben azonban féltő, hogy születnek olyan határozatok, amelyben nem rögzítik külön a legkisebb árverési vételárat, pusztán a megváltási árat határozza meg a bíróság. Ez részben a Ptk. rendelkezéseibe ütközne, részben sértené a felperes érdekeit (fentebb bemutatottak alapján), részben pedig végrehajthatatlanná tenné az ítéletet. Ez azért is kiemelendő, mert lehetséges, hogy a felperes eredetileg az árverési értékesítés ellen tiltakozott, az alperes azonban nem, és a Ptk. 5:84. § (6) bekezdése értelmében a felperesi tiltakozás önmagában nem zárja ki vagylagosan az árverési értékesítés útján történő megszüntetés lehetőségét.

¹⁶ Természetesen a Ptk. 6:160. §-ban meghatározott szabályok mellett.

¹⁷ Kúria joggyakorlati-elemző csoport: 30. o. és Tolna Megyei Bíróság P.20.746/2008.

¹⁸ KISS 2009. 667-669.

¹⁹ KISS 2009. 669.

²⁰ Értelemszerűen az árverési értékesítés esetén.

– Az ítélet végrehajthatóságával összefüggésben végezetül szükségesnek tartom kiemelni, hogy a bírónak a másodlagosan alkalmazandó megszüntetési mód kapcsán ugyanolyan körültekintően kell meghatározni az árveréssel kapcsolatos, későbbi végrehajtás érdekében szükséges tartalmi elemeket, mintha „csak” az árverési értékesítésről döntene. Ennek hiányában ugyanis az ítélet végrehajthatatlan lenne.

4. Zárszó

Összegzésként egyetérthetünk dr. Németh János professzor úr azon kijelentésével, hogy abszolút jogerőről – mindaddig, amíg a perújítás, mint rendkívüli perorvoslat létezik a magyar perjogban – csak az ítélet jogerőre emelkedését követő öt év elteltével beszélhetünk (vö: Pp. 261. § (3) bekezdés).²¹

Felhasznált irodalom

GÁTOS György: Határozatok. In: A polgári perrendtartás magyarázata I. kötet (Szerk.: NÉMETH János – KISS Daisy) második, átdolgozott kiadás, Complex, Budapest, 2006.

KISS Daisy: A polgári per titkai – Kérdések és válaszok a polgári perrendtartás Általános Részéből. Második, átdolgozott kiadás, Complex kiadó, Budapest 2009.

Dr. KÖRÖS András: Házastársi közös vagyon, közös lakás. HVG-ORAC, Budapest, 2002.

ÚJLAKI László: Látszatjelenségek a polgári eljárásjogban. In: Magister Artis Boni et Aequi – Studia in honorem Németh János (Szerk.: KISS Daisy – VARGA István) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2003.

VARGA István – SZABÓ Imre – ZAICSEK Károly: A határozati és a perorvoslati fejezetek egyes kodifikációs kérdései. In: Egy új polgári perrendtartás alapjai (Szerk.: NÉMETH János – VARGA István), HVG-ORAC, Budapest, 2013.

VÖLCSEY Balázs: A jogerőhatás megjelenési formái. In: Themis – Az ELTE-ÁJK Doktori Iskolájának lektorált, elektronikus folyóirata 2014. december

VÖLCSEY Balázs: Személyállapoti perek specialitásai, különös tekintettel a hivatalbóliságra In: *Családi jog* 2016/1. 24–28.

A közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos bírói gyakorlat vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye – közzétéve: 2016. 04. 07. http://www.kormany.hu/download/c/4c/a0000/20160411%20Pp%20e1%C5%91terjeszt%C3%A9s_honlapra.pdf (2016. 06. 25.)

²¹ Az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar doktori iskolájának 2016. június 10-én tartott doktorandusz konferenciáján elhangzottakból.

CONNECTION OF THE LEGAL FORCE AND LEGAL CERTAINTY

In the study I research, which decisions possess *res iudicata*. Relevant, that I focus on those decisions, which at first sight cannot be legally binding, but in deed these court decision possess *res iudicata*. So, I construe the decisions correlate to *natutalis obligatio*, (claim, which it cannot be enforced by judicial proceedings), or if the plaintiff has filed his claim prematurely and if the action was brought against the employer for any violation of rights relating to personality covered by the employer's guarantee obligation, or for any other wrong (comp. Act III of 1952 on the Code of Civil Procedure Paragraph f) and g) of Subsection (1) Section 130. §)

In the second part of the study I analyze those verdict (lawsuit of termination of co-ownership), which does not become legally binding and in this context the point of view of the Curia.